

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

**«ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK YO'NALISHLARI VA CHET
TILLARINI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR»**

MAVZUSIDAGI XALQARO II MIY-AMALIY ANJUMAN

**«СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЯЗЫКОЗНАНИЯ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ»**

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

**“MODERN TRENDS IN LINGUISTICS AND INNOVATIVE
APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES”**

PROCEEDINGS INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

ANDIJON-2024. 10-IYUN

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

«ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK YO'NALISHLARI VA CHET
TILLARINI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR»

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN

«СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЯЗЫКОЗНАНИЯ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

“MODERN TRENDS IN LINGUISTICS AND INNOVATIVE
APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES”
PROCEEDINGS INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE

2024-YIL 10-IYUN

ANDIJON – 2024

Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 18-yanvardagi “2024-yilga mo‘ljallangan xalqaro va respublika miqyosida o‘tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 16-sonli buyrug‘i, shuningdek, mamlakat ilm-fani nufuzini yanada oshirish va xalqaro ilmiy-texnik hamkorlik ko‘lamini kengaytirishga qaratilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy anjumanlar, simpozium, kongress, seminarlar va boshqa ilmiy hamda ilmiy-texnik tadbirlarni yuqori ilmiy va tashkiliy amaliy darajada samarali o‘tkazilishini ta‘minlash maqsadida Andijon davlat chet tillari institutida “Ingliz tili nazariy aspektlari”, “Ingliz tili va adabiyoti” hamda “Ingliz tili amaliyoti” kafedralari tomonidan “Zamonaviy tilshunoslik yo‘nalishlari va chet tillarini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar” mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjuman o‘tkazildi.

Mas‘ul muharrir(lar):

f.f.n., prof. S.O.Solijonov

Tahrir hay‘ati:

f.f.d.prof. D.A.Rustamov
f.f.d.prof. M.I.Umarxo‘djayev
PhD. dots. M.A.Qurbonov
f.f.d.prof. G‘.M.Xoshimov
f.f.d.prof. V.A.Vositov
PhD. dots. M.G‘.Xoshimov
p.f.n. prof. Sh.S.Alimov
PhD. G.M.Ibragimova
PhD. Q.Umrzakov
kafedra o‘qituvchisi N.Xamidov
kafedra o‘qituvchisi Z.No‘monova

Tahrir nashriyoti bo‘limi muharriri:

A.A.Xomidov

Ilmiy-amaliy konferensiya materiallariga oid mazkur to‘plam, tilshunoslikning zamonaviy yo‘nalishlari va chet tillarini o‘qitishdagi innovatsion yondashuvlar hamda ulardagi dolzarb masalalarga bag‘ishlanligi bilan ahamiyatlidir.

Mazkur to‘plamdan respublika va xorijiy oliy ta‘lim muassasalarida hamda ilmiy-tadqiqot markazlarida faoliyat olib borayotgan olimlar, professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, magistrlar va iqtidorli talabalarning ilmiy maqolalari joy olgan.

To‘plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlar sanasining to‘g‘riligiga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

Andijon davlat chet tillari instituti, 2024-yil

- “Go behind someone's back” do something secretly or without getting someone's permission, often in order to deliberately upset him.
- “An old hand”- if someone is an old hand at something, they are very skilled at it because they have been doing it for a long time.
- “The right hand doesn't know what the left hand is doing “-the people in one part of the organization do not know what the people in another part are doing and this is leading to confusion or difficulties.
- “Lose heart” -if you lose heart, you start to feel discouraged or to lose interest in something, usually because things are not progressing in the way that you hoped.
- “Set your heart on something”-if you set your heart on something, you decide that you want it very much and aim to achieve or obtain it.[8].

To sum up we can say that, idioms are a fascinating aspect of language, offering insights into the cultural and cognitive frameworks of speech communities. Among the various types of idioms, those with somatic expressions—phrases that reference parts of the body—hold a unique place. These idioms often convey meanings and emotions in vivid and relatable ways, reflecting how humans perceive and articulate their physical experiences and internal states.

REFERENCES

1. Dobrovol'skiy, D., Piirainen, E. (2006). Cultural knowledge and idioms. *International Journal of English Studies*,
2. B. Sindya. "What is Alliteration?" *Oregon State Guide to English Literary* Oregon State University.
3. **A. Liberman** A Dictionary of English Idioms Published by Univ Of Minnesota Press, 2023.
4. Liu, D. (2012). Translation and culture: Translating idioms between English and Chinese from a cultural perspective. *Theory and Practice in Language Studies*,
5. Manca, E. (2008). From phraseology to culture: Qualifying adjectives in the language of tourism. *International Journal of Corpus Linguistics*.
6. Byram, M. (2012). Language awareness and critical cultural awareness—relationships, comparisons, and contrasts. *Language Awareness*,
7. Daphne M. Gulland, *Hinds-Howell Dictionary of English Idioms*. Penguin books.2021.
8. *Dictionary of English Idioms and Idiomatic Expressions* Dorking School of English, Bangkok Thailand.

<https://liberalarts.oregonstate.edu/wlf/what-idiom-definition-examples>.

ILOVA KONSTRUKSIYALARDA GAP BO'LAKLARINING BAJARIB KELADIGAN VAZIFALARI

Hojiyeva Nafosatxon Ilhom qizi
Samarqand davlat chet tili instituti
2- kurs tayanch doktoranti
nafosat.hojiyeva @mail.ru

Annotatsiya: ushbu maqolada ilova konstruksiyalarda gap bo'laklarining bajarib keladigan vazifalari, gap bo'laklarining murakkab sintaktik butunlik tarkibida ilovali element sifatida qo'llanishi, ilovali konstruksiyaning struktural-semantik va sintaktik o'ziga xosliklari haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: sintaktik butunlik, ilovali element, ilovali bo'lak, ilova konstruksiya, ega funksiyasiga ifodalanib kelayotgan ilovali element, to'ldiruvchi vazifasidagi ilovali element

Ta'kidlash joizki, gap bo'laklarining murakkab sintaktik butunlik tarkibida ilovali element sifatida qo'llanishi tilshunoslik sohasida yaratilgan ko'plab ilmiy tadqiqot ishlarida tekshirish ob'yektiga aylangan. Keyingi yillarda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda gapning bosh bo'laklari ega va kesim, ikkinchi darajali bo'laklar to'ldiruvchi, aniqlovchi va holning ilovali element sifatida bajarib kelayotgan funksiyalari tahlil qilingan. Ularning ayrimlarida gap bo'laklarining murakkab sintaktik butunlik tarkibida joylashish o'zni masalasiga alohida e'tibor qaratilgan. Shu o'rinda aytish joizki, bosh bo'laklardan eganing murakkab sintaktik butunlik doirasida ilovali element tarzida qo'llanishi masalasi nemis tilshunosligi bo'yicha olib borilgan tadqiqot ishlarida yetarlicha tahlil qilinmagan. Ilovali konstruksiyaning struktural-semantik va sintaktik o'ziga xosliklarini o'rganishga hozirgi nemis tili materiali asosida bir qancha ilmiy izlanishlar bag'ishlangan. Lekin shunga qaramasdan ushbu tadqiqot ishlarida ilovali elementlarning yuqorida ta'kidlangan va boshqa bir qancha struktural turlari kam o'rganilganligini alohida ko'rsatib o'tish lozim [1:65].

Ana shu fikr-mulohazalarni tahlil qilib, nemis tilida eganing ilovali element sifatida qo'llanilishini badiiy adabiyotlarda olingan misollar asosida ko'rib chiqishimiz mumkin. Shuni aytish kerakki, bu yerda bunday struktural ko'rinishdagi ilova qilingan bo'lak alohida ilovali element sifatida namoyon bo'ladi.

1. Ich habe Walter und Otto vor dem Fenster gefunden. Sie waren dort.

Walter, Otto und Franz.

Mazkur misol shuni ko'rsatadiki, ega funksiyasiga ifodalanib kelayotgan ilovali element asosiy ifoda tarkibidagi eganing ma'lum kommunikativ funksiyani bajarish lozimligi uchun yuzaga keladi. Ushbu ilovali element asosiy ifoda tarkibidagi egani alohida ajratib ko'rsatish, aniqlash, to'ldirish, ma'nosini rivojlantirish va kommunikativlik asosida konkretlashtirish uchun xizmat qiladi.

Gapning ikkinchi darajali bo'laklaridan to'ldiruvchining murakkab sintaktik butunlik doirasida ilovali element sifatida qo'llanishi masalasi nemis tili bo'yicha olib borilgan ilmiy ishlarida yetarlicha tahlil etilmagan. Ilovali konstruksiyaning struktural-semantik va stilistik o'ziga xosliklarini o'rganish hozirgi nemis tili materiali asosida bir qancha ilmiy ishlarida o'z aksini topgan. Lekin shunga qaramasdan, ushbu tadqiqot ishlarida ilovali elementlarning yuqorida ta'kidlangan va boshqa bir qancha struktural guruhlari kam o'rganilganiga guvoh bo'lamiz [2:77].

Mazkur masala bo'yicha yuqorida bildirilgan mulohazalarni tahlil qilib, nemis tilida to'ldiruvchining ilovali element sifatida qo'llanilishini misollar asosida ko'rib chiqishimiz mumkin. Shuni aytish joizki, bu yerda bunday struktural

ko'rinishdagi ilova qilingan gap bo'lagi alohida ilovali element sifatida namoyon bo'ladi.

„Ja, das werden die Zwillinge. Dann nicht die Jungen. Morgen nachts mache ich einen kleinen Elektriker, mit Kartons in der Art und einer wenigen Kombizange“. „Einen Südschweden. Ja. Einen kleinen“.

Aytish lozimki, to'ldiruvchi vazifasidagi ilovali element ba'zi hollarda ma'lum bog'lovchilar bilan birga yuzaga keladi. Natijada o'zining ko'rinishlari va xususiyatlari bilan yuqorida tahlil qilingan ilovali elementdan boshqacharoq bo'lak orqali ifodalanadigan ilovali elementning alohida struktural ko'rinishi hosil bo'ladi [3:78].

Masalan: Es war nachts und sie hatten etwas mehr getrunken als sonst. Auch auf den unvermuteten Sieg des Spotclubs Chemie. Auf unsere Freundschaft. Und später auf den Schornstein. Und auf dich.

Ushbu misol tahlili shuni ko'rsatadiki, ilovali element tarkibida qo'llangan *und* bog'lovchisi, *auf* predlogi asosiy ifoda va ilovali element o'rtasidagi sintaktik aloqaning yanada mustahkamroq bo'lishi uchun xizmat qiladi.

Gapning bosh va ikkinchi darajali bo'laklari haqida yuqorida bildirilgan mulohazalarni tahlil qilib, nemis tilida ushbu bo'laklarning ilovali element sifatida qo'llanilishini misollar asosida ko'rib chiqdik. Shuni aytish kerakki, bu yerda struktural ko'rinishdagi gap bo'laklari har biri alohida ilovali element sifatida namoyon bo'ladi va ilovali konstruktsiya tarkibida o'ziga xos vazifalarni bajarib keladi va gaplarni murakkablashtiruvchi xususiyatlarni namoyon qiladi.

ADABIYOTLAR:

1. Бегматов М.Б., Худойкулова С. Немис тили илова конструкцияда тўлдирувчи иловали элементларнинг ифодаланиши. СамДЧТИ, 2021. 64-66
2. Реферовская Е. А. Лингвистические исследования структуры текста. Л.,1983. 215 с.
3. Турсунов Б.Т. Присоединение в современном немецком языке (учебное пособие) Самарканд, Изд-во СамГУ, 1988, 82 с.
4. Шафиро М. Е. К вопросу о присоединении. Вопросы синтаксиса и стилистики русского литературного языка. Куйбышев, 1963. 77 с.
- 5.

ILM-FANDA TERMINLAR OLAMI

Ismanova Odinoxon Urunbayevna
ADChTI Nemis tili nazariyasi va amaliyoti
kafedrasi doktoranti
Ismanovaodinaxon2@gmail.com
998999036993

Annotatsiya: Ushbu maqolada terminlar, ularning turmush tarzimidagi ro'li va ahamiyati, kelajakdagi vazifalari haqida gap ketadi.

Kalit so'zlar: terminologiya, nemis tili, tarjima, matematika-fizika, yolg'on atamalar.

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

	Radjabova Gulnoza Giyosiddinovna	
51.	FONOSTILISTIK O‘ZGARISHLARNI BELGILOVCHI EKSTRALINGVISTIK OMILLAR Mamasadikova Mukaddasoy Qaxramonbek qizi	176
52.	RAVISH SO‘Z TURKUMIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR Rabbimova Gulchehra Toyir qizi	179
53.	TARJIMADA IBORALARNING EKVIVALNETLIGI Muxayyoxon Axmedova	182
54.	IDIOMS IN PHRASEOLOGY Nazarova Ziyoda Kattayevna	183
55.	ILOVA KONSTRUKSIYALARDA GAP BO‘LAKLARINING BAJARIB KELADIGAN VAZIFALARI Hojiyeva Nafosatxon Ilhom qizi	185
56.	ILM-FANDA TERMINLAR OLAMI Ismanova Odinaxon Urunbayevna	187
57.	THE IMPORTANCE OF INTRODUCING UZBEK NATIONAL CULTURE TO OTHER NATIONS IN TRANSLATION OF LITERARY WORKS O‘.M.Nortoeva, Sobia Bhutto	189
58.	IKKILAMCHI NOMINATSIYA ORQALI PAYDO BO‘LGAN TERMINLAR Tursunova Nodirabegim Fayzullo qizi	191
59.	M. FUKO INTERDISKURSIVLIK KATEGORIYASINING ASOSCHILARI SIFATIDA Nodirabegim Haydarova Ahtamjon qizi	195
60.	O‘ZBEK TILIDA MOTAM SEMANTIK MAYDONIGA KIRUVCHI SO‘ZLARINING SINONIMIK MUNOSABATI Mushtariybonu Jaloliddinova Jamoliddin qizi	197
61.	BOLA NUTQI RIVOJLANISHNING UMUMIY SHAKLLARI Jo‘rayeva Dilnavoz	200
62.	MURIEL SPARK BADIY NUTQINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI M.Z.Djalaldinova	203
63.	POLIKOMPONENTLI QO‘SHMA GAPLAR TARJIMASIDA TRANSFORMATSIYALAR A.A.Latibjonov	206
64.	THE NATURE OF PARTS OF SPEECH Abdullayev Ikramjon Xashimjanovich Lindawati Mustikasari	208
65.	THE ROLE OF CONNOTATION IN WORLD LINGUISTICS Mirzaabdullayeva Mahliyo Khosiljon qizi	211
66.	SOME REFLECTIONS ON THE PHRASEOLOGICAL UNITS EXPRESSING MENTAL ABILITIES OF THE MAN IN THE SYSTEM OF LANGUAGES Toshtemirov Elyor Nuraliyevich Turgunova Erkinoy Ergashevna	214
67.	LINGUACULTURAL EXPRESSION OF STYLISTIC DEVICES IN THE TRANSLATIONS OF THE NOVEL “DAYS GONE BY” BY A. QADIRI Gaybullayeva Sevara Shukhrat qizi	217